

2020 METŲ XXX LIETUVOS MOKINIŲ ISTORIJS OLIMPIADOS

**„LIETUVOS VALSTYBĖS IR VISUOMENĖS RAIDA
GEDIMINAIČIŲ IR JOGAILAIČIŲ VALDYMO LAIKOTARPIU
(1295–1572 M.)“**

II ETAPO UŽDUOTYS

DALYVIO(-ĖS) KODAS:

REZULTATŲ LENTELE

PILDO VERTINTOJAI

	I dalis	II dalis	III dalis	IV dalis	Iš viso	Parašas
I vertintojas						
II vertintojas						
Galutinis rezultatas						

I DALIS

Pirmą užduoties dalį sudaro 1–30 klausimai su pasirenkamais variantais. Į šiuos klausimus yra tik po vieną teisingą atsakymą. Kiekvienas teisingas atsakymas vertinamas vienu tašku.

1. Kurį Lietuvos valdovą kūdikystėje vaizduoja ši Liudviko Justo Decijaus 1521 m. Krokuvoje išleistos kronikos iliustracija?

- A Aleksandrą Jogailaitį.
- B Žygimantą Senajį.
- C Žygimantą Augustą.
- D Žygimantą Kęstutaitį.

2. 1526 m. Lietuvos ponai sumanė Žygimantą Augustą vainikuoti Lietuvos karaliumi. Kurio valdovo karūna turėjo būti tam panaudota?

- A Gedimino.
- B Jogailos.
- C Mindaugo.
- D Vytauto.

3. Kuriame mieste stovi vienintelis Lietuvoje paminklas Aleksandrui Jogailaičiui?

- A Alytuje.
- B Anykščiuose.
- C Panevėžyje.
- D Vilniuje.

4. Kuris iš šių Gediminaičių LDK valdė trumpiausiai?

- A Jaunutis.
- B Jogaila.
- C Švitrigaila.
- D Vytenis.

5. Didžioji dalis Jogailaičių palaidoti Krokuvoje. Kuris iš šių valdovų palaidotas Vilniaus katedroje?

- A Aleksandras Jogailaitis.
- B Kazimieras Jogailaitis.
- C Žygimantas Augustas.
- D Žygimantas Senasis.

6. Kurį valdovą, pasak XV a. lenkų kronikininko Jono Dlugošo, lietuvių ponai „mokė savo kalbos ir papročių“?

- A Aleksandrą Jogailaitį.
- B Jogailą.
- C Kazimierą Jogailaitį.
- D Švitrigailą.

7. Su kuria žmona Jogaila susilaukė vyriškosios lyties palikuonių Vladislovo ir Kazimiero?

- A Elžbieta iš Pilicos.
- B Jadvyga iš Anžu.
- C Ona iš Celės.
- D Sofija Alšėniške.

8. Kas nebūdinga Gedimino religinei politikai?

- A Du kartus mėgino priimti krikščionybę.
- B Dvare raštininkais turėjo katalikų vienuolius.
- C Susirašinėjo su popiežiumi Bonifacijumi VIII.
- D Vilniuje pastatė krikščionių bažnyčią.

9. Kuris Lietuvos krikšto padarinys yra neteisingas?

- A Atsirado pirmosios mokyklos.
- B Atsirado pirmosios mūrinės bažnyčios.
- C Atsirado rašytinė teisė.
- D Baigėsi kryžiaus žygiai prieš LDK.

10. Kuris Lietuvos didysis kunigaikštis buvo glaudžiausiai susijęs su stačiatikybe?

- A Algirdas.
- B Gediminas.
- C Kęstutis.
- D Vytenis.

11. Kokia vietovė tapo katalikiškos Žemaitijos religiniu centru XV a.?

- A Ariogala.
- B Kražiai.
- C Medininkai.
- D Raseiniai.

12. Kuriame universitete, be Krokuvos, XIV–XV a. po Lietuvos krikšto studijavo daugiausiai LDK atstovų?

- A Karaliaučiaus.
- B Padujos.
- C Prahos.
- D Vilniaus.

13. Kuria kalba parašyti Lietuvos Statutai?

- A Lenkų.
- B Lietuvių.
- C Lotynų.
- D Rusėnų.

14. Kuris XVI a. pirmosios pusės Lietuvos kultūros veikėjas savo raštuose girtavimą laikė didele valstybės ir visuomenės rykšte?
- A Albertas Goštautas.
  - B Abraomas Kulvietis.
  - C Mykolas Lietuvis.
  - D Pranciškus Skorina.
15. Kuris valdovas valdė Lietuvą, kai joje ėmė plisti Reformacija?
- A Aleksandras Jogailaitis.
  - B Kazimieras Jogailaitis.
  - C Žygimantas Augustas.
  - D Žygimantas Senasis.
16. Kuris iš šių valdovų įsakė žydams palikti LDK?
- A Aleksandras Jogailaitis.
  - B Kazimieras Jogailaitis.
  - C Žygimantas Augustas.
  - D Žygimantas Senasis.
17. Kuri sėjomaina įsigalėjo LDK įgyvendinus Valakų reformą?
- A Dvilaukė.
  - B Trilaukė.
  - C Keturlaukė.
  - D Penkialaukė.
18. Kelintame amžiuje LDK įsikūrė pirmieji cechai?
- A XIII a.
  - B XIV a.
  - C XV a.
  - D XVI a.
19. Gediminaičių ekspansiją į senosios Kijevo Rusios žemes paskatino:
- A būtinybė pasitelkti Rusios žemių resursus kovoje su Vokiečių Ordinui;
  - B galimybė platinti pagonybę rusėnų žemėse;
  - C noras perimti bizantiškąją-stačiatikiškąją kultūrą;
  - D siekis išvaduoti Rusios žemes iš Aukso Ordos valdžios.
20. 1385 m. Krėvos aktu didysis kunigaikštis Jogaila įsipareigojo:
- A įsteigti Lietuvoje vaivadijas pagal Lenkijos pavyzdį;
  - B prišlieti Lietuvos ir Rusios žemes prie Lenkijos;
  - C suteikti Lietuvos bajorų šeimoms lenkų diduomenės herbus;
  - D suteikti teisę Lenkijos bajorams įgyti dvarus Lietuvos teritorijoje.
21. kuriomis sutartimis didysis kunigaikštis Vytautas Žemaitijos valdymą perleido Vokiečių Ordinui?
- A Astravo ir Vilniaus–Radomo.
  - B Dovydiškių ir Dubysos.
  - C Salyno ir Racionžo.
  - D Torūnės ir Melno.

22. 1557 m. Pasvalio sutartimis tarp Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės ir Livonijos Ordino:
- A buvo nustatyta nauja LDK siena su Livonija;
  - B LDK ir Livonijos ordinas sudarė karinę sąjungą;
  - C Livonija autonominiėmis teisėmis prijungta prie LDK;
  - D Rygos arkivyskupas pasidavė LDK politinei globai.
23. Kuris teiginys netinka Astravo sutarčiai apibūdinti?
- A Išsprendė LDK ir Ordino problemas.
  - B Įtvirtino Vytauto, kaip LDK valdovo, pozicijas.
  - C Pradėtas vienodinti Lenkijos ir LDK valdymas.
  - D Vytautui grąžintos tėvoninės žemės.
24. Kuris teiginys netinka apibūdinti Konstancos susirinkimo reikšmę Lietuvai?
- A Imtasi spręsti katalikų ir stačiatikių bažnyčių unijos klausimą.
  - B Išspręstas Žemaitijos priklausomybės Lietuvai klausimas.
  - C Politinis Lietuvos laimėjimas tarptautinėje arenoje.
  - D Sustiprintos LDK ir Lenkijos, kaip katalikybės misionierių, pozicijos.
25. Melno taika buvo svarbi Lietuvai, nes:
- A išsprendė Lietuvos ir Ordino konfliktą dėl Klaipėdos;
  - B Lietuva tapo krikščionybės misioniere Rytų Europoje;
  - C pakeitė politinių jėgų santykį Vakarų Europoje;
  - D suteikė LDK priėjimą prie Baltijos jūros.
26. Kuris dokumentas laikomas bajorų luomo formavimosi pradžia?
- A 1387 m. Jogailos privilegija.
  - B 1434 m. Žygimanto Kęstutaičio privilegija.
  - C 1447 m. Kazimiero Jogailaičio privilegija.
  - D 1492 m. Aleksandro Jogailaičio privilegija.
27. Kurios tautos atstovai LDK teritorijoje pradėjo auginti ir platinti agurkus bei svogūnus?
- A Karaimų.
  - B Lenkų.
  - C Vengrų.
  - D Vokiečių.
28. Kuri daržovė Bonos Sforcos atgabenta į Lietuvą Renesanso laikais laikyta nuodinga?

II DALIS

Remdamiesi A, B, C, D šaltiniais ir žiniomis, atsakykite į 31–40 klausimus.

A šaltinis (1449 08 31 Maskvos didžiojo kunigaikščio Vasilijaus II taikos su Lietuvos didžiuoju kunigaikščiu Kazimieru sutartis)

„O kur, broli, mano pagalbos tau reikės prieš bet kokius tavo nedraugus ir prieš totorius ir tu, broli, pas mane pasiųsk ir aš tau pagalbą suteiksiu. O taip pat, broli, jei man tavo pagalbos reikės ir aš tau pranešiu, ir tu man pagalbą pasiųsk prieš bet kokį mano nedraugą ir prieš totorius. O kuomet, broli, pas mane pagalbos atsiųsi, o mano žemei tuo metu bus kokie sunkumai, negalėsiu tau pasiųsti [pagalbos], tai ne mano išdavystė tau. O taip pat, broli, kuomet aš pagalbos atsiųsiu, o tuo metu tavo žemę ištiks neganda, tu negalėsi man pagalbos pasiųsti, ir tai nebus man tavo išdavystė.

Su Orda, broli, man susižinoti pagal senovę, o į Ordą man, broli, per tavo žemes ir mano pasiuntinius kelias laisvas“.

B šaltinis (1494 02 05 Maskva. Lietuvos didžiojo kunigaikščio Aleksandro taikos su Maskvos didžiuoju kunigaikščiu Ivanu III sutartis)

„O dėl žemių, ir dėl vandenų, ir dėl visų [padarytų] žalų reikalų tarp mūsų abiem pusėms bendras teismas nuo šios mūsų užbaigos, o mūsų teisėjams teisti pabučiavus kryžių. O kas tarp jūsų ir mūsų žmonių nutiks mūsų meilės metu, tai tam visam teismas ir mūsų valdytojai suvažiavę teisingą sprendimą neatidėliotinai priims. O dėl to mums nemeilės nelaikyti, ir sprendimų neperžiūrėti. O priteistą, paskolintą, paskirtą, užstatytą [ati]duoti. O nelaisvąjį, vergą, skolininką, įkaitą, vagį, žudiką, bėglį, rubežniką¹ pagal sprendimą išduoti“.

C šaltinis (1508 10 08 Maskva. Maskvos didžiojo kunigaikščio Vasilijaus III taikos su Lietuvos didžiuoju kunigaikščiu Žygimantu Senuoju sutartis)

„O tau, broli, prieš visus tavo nedraugus ir prieš totorius, išskyrus Perekopo carą Menglį Gerajų², visada būti su tavim išvien. O man prieš visus tavo nedraugus ir prieš totorius, išskyrus Perekopo carą Menglį Gerajų, visada būti su tavim išvien. O jei išžygiuos, broli, totoriai į mūsų pakraščio valdas, ir mūsų kunigaikščiams, ir mūsų vaivadoms, pakraščių žmonėms susisiekus gintis jiems kartu. [...] Taip pat ir mūsų pasiuntiniai ir pirkliai su kokiomis nors prekėmis kur tik bekeliautų iš mūsų ar pas mus per tavo žemes, ir tau iš tų mūsų pasiuntinių ir pirklių prekių neatimti, ir tau pas mus jūsų pasiuntinius su bet kokiomis prekėmis ir pirklius per savo žemes be jokių kliūčių praleisti. [...] Taip pat ir jūsų pasiuntiniai ir pirkliai su bet kokiomis prekėmis kur tik bekeliautų per mūsų žemes iš jūsų arba pas jus, ir mums iš jūsų pasiuntinių ir pirklių prekių neatimti, ir mums pas jus mūsų pasiuntinius ir pirklius su bet kokiomis prekėmis per savo žemes be jokių kliūčių praleisti“.

D šaltinis (1556 02 07 Maskva. Lietuvos didžiojo kunigaikščio Žygimanto Augusto paliaubų su Maskvos didžiuoju kunigaikščiu Ivanu IV sutartis)

„Ant šio paliaubų rašto mes didžiojo valdovo Žygimanto Augusto, [...] didieji pasiuntiniai – aš Steponas Andrėjaitis, Vitebsko vaivada, kunigaikštis Zbaražskis, aš Jonas Šimkevičius, maršalas ir didžiojo valdovo, karaliaus ir didžiojo kunigaikščio raštininkas, Tykocino seniūnas, ir aš, Vaelovas Mikalojaitis, jo karališkos malonybės raštininkas ir sekretorius, Skirsnemunės ir Raseinių laikytojas, – bučiavome kryžių ir savo antspaudus prie šios paliaubų sutarties prikabinome tam, kad mūsų valdovui, didžiajam valdovui Žygimantui Augustui [...], su savo broliu, didžiuoju valdovu Ivanu [...], tų paliaubų iki sutartų metų tvirtai laikytis [taip], kaip šiame paliaubų rašte parašyta.

¹ Rubežnikas – asmuo, savavališkai areštuojantis pirklių ir pasiuntinių turtą.

² Krymo chanas Menglį Gerajus (1478–1515) tuo metu buvo Maskvos didžiojo kunigaikščio Vasilijaus III sąjungininkas.

O kai bus pas mūsų valdovą, pas didįjį valdovą Žygimantą Augustą [...], didžiojo valdovo Ivano [...], bajorai, ir mūsų valdovui, didžiajam valdovui Žygimantui Augustui [...], iš to rašto, prie kurio mes savo antspaudus prikabinome ir ant kurių kryžių bučiavome, liepti surašyti savo raštą žodis žodin ir savo antspaudą prie to rašto prikabinti, ir kryžių ant to rašto mūsų didžiajam valdovui Žygimantui Augustui [...], bučiuoti jo bajorų akivaizdoje, ir tą raštą mūsų valdovui duoti didžiojo valdovo Ivano [...], bajorams, ir jo bajorus išleisti pas jį neužlaikant“.

31. Dėl kokios pagalbos taikos sutartyje susitarė Lietuvos didysis kunigaikštis Kazimieras su Vasilijumi II (A šaltinis)?

_____ (1 taškas)

32. Kurios susitariančiosios pusės pasiuntinių siuntimas į Ordą aptartas sutartyje (A šaltinis)?

_____ (1 taškas)

33. Kokiais atvejais pagalbos nesuteikimas nebuvo laikomas išdavyste (A šaltinis)?

_____ (1 taškas)

34. Palyginę A ir C šaltinius dviem teiginiais paaiškinkite, kokie pokyčiai įvyko LDK ir Maskvos didžiosios kunigaikštystės gynyboje nuo totorių?

1. _____
 2. _____
 _____ (2 taškai)

35. Kaip planuojama spręsti kilusius konfliktus dėl padarytos žalos pagal 1494 m. taikos sutartį (B šaltinis)?

_____ (1 taškas)

36. Remdamiesi B šaltiniu, įvardykite penkias priežastis, dėl kurių dažniausiai kildavo dviejų susitariančių pusių konfliktai?

1. _____
 2. _____
 3. _____
 4. _____
 5. _____
 _____ (5 taškai)

37. Įvardykite dvi susitariančių pusių teises pirkliams ir pasiuntiniams 1508 m. sutartyje (C šaltinis)?

1. _____

2. _____

_____ (2 taškai)

38. Kokias penkias pareigybes užėmė LDK pasiuntiniai, pasirašę paliaubas su Ivanu IV (D šaltinis)?

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

_____ (5 taškai)

39. Kokie susitariančių pusių veiksmai turėjo garantuoti, kad paliaubų sutarties bus laikomasi (D šaltinis)?

1. _____

2. _____

_____ (2 taškai)

40. Remdamiesi D šaltiniu, penkiais teiginiais apibūdinkite paliaubų sutarties ratifikacijos procedūrą.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

_____ (5 taškai)

III DALIS

41. Iš *Krikščionybės istorija Lietuvoje*, sud. V. Ališauskas, Vilnius, 2006. Tekste suraskite šešias istorines klaidas ir parašykite teisingus atsakymus.

„Jogailai buvo iškilusios trys galimybės priimti krikščionių tikėjimą: tarpininkaujant arba Vokiečių ordinui, arba Livonijos ordinui, arba Lenkijai. Pastarasis variantas buvo pats tinkamiausias, nes maža to, kad abi valstybės turėjo bendrą vidaus politikos interesą, Jogailai atsivėrė dar ir galimybė per vedybas su Lenkijos karaliene Jadvyga užimti Lenkijos karaliaus sostą. 1386 m. rugpjūčio 14 d. buvo susitarta dėl Jogailos vedybų sąlygų. Kitų metų vasario mėnesį Jogaila su gausia palyda atvyko į Varšuvą, priėmė krikštą, vedė Jadvygą ir tapo Lenkijos karaliumi Vladislovu III. 1387 m. pabaigoje grįžęs į Lietuvą, Jogaila ėmė ruošti lietuvių tautos krikštui“.

Klaida _____ Teisingas atsakymas _____

Klaida _____ Teisingas atsakymas _____

Klaida _____ Teisingas atsakymas _____

Klaida _____ Teisingas atsakymas _____

Klaida _____ Teisingas atsakymas _____

Klaida _____ Teisingas atsakymas _____

_____ (12 taškų)

IV DALIS

Remdamiesi A, B, C, D šaltiniais ir žiniomis, atsakykite į 42–52 klausimus.

A šaltinis (*Iš Kazimiero privilegijos*)

„Taip pat minėti kunigaikščiai, ponai, kilmingieji ir miestiečiai savo tėvoniniams turtams ar šviesiausiojo kunigaikščio, valdovo Aleksandro, kitaip Vytauto, amžino atminimo pirmtako ir brangiausio mūsų dėdės, jiems duotiems ar dovanotiems ir šviesaus valdovo Žygimanto suteiktiems ir padarytiems dovanojimams, kuriuos laikdami, turėdami, valdydami galės įrodyti ir išaiškinti jų dovanojimus privilegijomis ar įstatymine privilegija ir pakankamu bei tinkamu liudytojų parodymu, tegauta tokią pat teisę, kaip yra žinoma, kad turi Lenkijos karalystės kunigaikščiai, ponai, kilmingieji ir miestiečiai ir tegul turi laisvą galimybę juos parduoti, keisti, dovanoti ir pagal savo nuožiūrą savo reikalams naudoti. [...]

Taip pat po tėvų mirties vaikai, vyriškiai ar mergaitės, neprivalės nustoti tėvų paveldimų turty, bet juos su savo teisėtais įpėdiniais valdys, kaip juos valdo ir pagal savo nuožiūrą naudoja Lenkijos karalystės kunigaikščiai, ponai, kilmingieji, miestiečiai“.

B šaltinis (*Iš Aleksandro privilegijos*)

„16. Taip pat dignitorijas, sričių valdymą ir visas kitas pareigybes arba paveldimą turtą turėsime suteikti ne svetimšaliui arba ateiviui, bet tiktai vietiniams...“

23. Taip pat muitai, smuklių mokesčiai ir kiti mokesčiai, kuriuos mes gauname iš baudų ir iš bet kur, tebūna imami ir įnešami į mūsų išdą, ir šitie mokesčiai turi būti panaudoti pagal ponų tarėjų nutarimus bendrai krašto gerovei...“

Nesant jokio reikalo, minėtų mokesčių be pačių ponų valios mes išimti negalime...“.

C šaltinis

LIETUVOS SOCIALINIS KRAŠTOVAIZDIS XV A. – XVI A. I PUSĖJE

LIETUVOS SOCIALINIS KRAŠTOVAIZDIS XVI A. VIDURYJE

Parengta pagal A. Bumblauską, Senosios Lietuvos istorija, V, 2005

D šaltinis (*Iš Pirmojo Lietuvos Statuto*)

„7. Niekas neturi kentėti už kitą, bet kiekvienas pats už save. Taip pat dėl kieno nors nusikaltimo niekas neturi būti baudžiamas ir nusmerkiamas, bet vien tik tas, kuris yra nusikaltęs. Todėl visada, laikantis krikščioniškos teisės nuostatų, niekas, teisme neįrodžius nusikaltimo, neturi būti nubaustas, t. y. nei žmona už savo vyro kaltę, nei tėvas už sūnaus kaltę, nei sūnus už tėvą, taip pat ir nei vienas kraujo giminė, nei tarnas už poną. [...]

9. Taip pat po tėvo mirties vaikai – sūnūs ir dukterys – negali būti nušalinti nuo tėvo ir senelio dvarų. Tuos jie ir jų įpėdiniai pilna teise gauna, lygiai kaip Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos kunigaikščiai, ponai vėliavininkai, bajorai ir miestiečiai, ir naudoja juos savo reikmėms [...].

13. Jeigu kas prieš tėvą ar motiną ranką pakeltų, kuo turi būti baudžiamas. Taip pat nustatome: jeigu sūnus pakeltų ranką prieš tėvą, arba jį įžeistų, grąšintų ar paniekintų, tai tėvas gali nušalinti tokį savo sūnų nuo viso paveldėjimo [...].

3. Jeigu kas pašauktų nepilnamečius vaikus teisman, tie vaikai neprivalo būti atsakovai, o teismas turi jiems bylą atidėti iki pilnametystės“.

42. Pateikite teisingą chronologinę A, B, C, D šaltinių seką ir nurodykite, kokia bendra tema juos sieja. Chronologinė seka _____

Tema _____

_____ (2 taškai)

43. Remdamiesi A, B ir D šaltiniais nurodykite tris teises, kurias numatė minėti dokumentai bajorams.

1. _____

2. _____

3. _____

_____ (3 taškai)

44. Remdamiesi A, B, D šaltiniais ir žiniomis nurodykite, kaip kito bajorų vaidmuo.

_____

_____

_____

_____ (1 taškas)

45. Kokių dviejų tikslų buvo siekiama B šaltinio 16-tame punkte išdėstytomis nuostatomis?

1. _____

2. _____

_____

_____ (2 taškai)

46. Kuris iš pateiktų šaltinių turi Renesanso bruožų? Atsakymą pagrįskite.

Šaltinis _____

Pagrindimas _____

_____

_____ (2 taškai)

47. Nurodykite vieną valdžios ir vieną teismų instituciją, kurią įtvirtino I Lietuvos Statutas.

1. _____
  2. _____
- _____ (2 taškai)

48. Nurodykite, kurios dvi D šaltinio nuostatos yra 1992 m. Lietuvos Respublikos Konstitucijoje?

1. _____
  2. _____
- _____ (2 taškai)

49. Kokį istorinį procesą vaizduoja C šaltinis? Atsakymą argumentuokite dviem teiginiais.

Procesas _____

Argumentai:

1. _____
  2. _____
- _____ (3 taškai)

50. Nurodykite C šaltinyje vaizduojamo istorinio proceso du tikslus.

1. _____
  2. _____
- _____ (2 taškai)

51. Paaiškinkite, kokią politinę, teisinę ir ekonominę reikšmę LDK raidai turėjo šaltiniuose atsispindintys procesai.

Politinė _____

_____

Teisinė _____

_____

Ekonominė _____

_____

_____ (3 taškai)

2020 METŲ XXX LIETUVOS MOKINIŲ ISTORIJOS OLIMPIADOS

**„LIETUVOS VALSTYBĖS IR VISUOMENĖS RAIDA GEDIMINAIČIŲ IR
JOGAILAIČIŲ VALDYMO LAIKOTARPIU (1295–1572 M.)“**

II ETAPO VERTINIMO INSTRUKCIJA

I DALIES ATSAKYMAI

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
C	D	C	C	A	C	D	C	D	A	C	C	D	C	D
16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
A	B	C	A	B	C	B	A	B	D	A	A	B	C	C

II – IV DALIŲ ATSAKYMAI

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
31	Galimi atsakymai: Lietuvos didysis kunigaikštis Kazimieras su Vasilijumi II susitarė dėl pagalbos „prieš bet kokius“ vienas kito „nedraugus“. Lietuvos didysis kunigaikštis Kazimieras su Vasilijumi II susitarė dėl pagalbos „prieš totorius“.	1	<i>Vienas taškas už teisingą atsakymą.</i>
32	LDK	1	<i>Vienas taškas už teisingą atsakymą.</i>
33	Kai susitariančioji pusė negalėjo padėti dėl „sunkumų“ ar „žemę ištikusių negandų“.	1	<i>Vienas taškas už teisingą atsakymą.</i>
34	1. Maskvos didžioji kunigaikštystė užmezgė draugiškus ryšius su „Perekopo caru Mengli Gerajumi“. Todėl kovoje su juo Maskvos didysis kunigaikštis LDK nebepalaikė. 2. Maskvos didysis kunigaikštis sutiko kartu gintis prieš totorius, išskyrus Mengli Gerajų, jei su jo kunigaikščiais ir vaivadamis bus susisiekiama ir pranešta apie „pakraščio valdų“ užpuolimą.	2	<i>Po vieną tašką už kiekvieną teisingą paaiškinimą.</i>
35	Žemėms ir vandenims padarytą žalą turėjo nustatyti „abiem pusėms bendras teismas“.	1	<i>Vienas taškas už teisingą atsakymą.</i>
36	Galimi atsakymai: 1. Dėl nelaisvųjų. 2. Dėl vergų. 3. Dėl skolininkų. 4. Dėl įkaitų. 5. Dėl vagių. 6. Dėl žudikų. 7. Dėl bėglių. 8. Dėl „rubežnikų“.	5	<i>Po vieną tašką už kiekvieną teisingai įvardintą priežastį.</i>

37	1. Teisę be kliūčių judėti per abiejų susitariančių pusių žemes. 2. Teisę gabenti „bet kokias“ prekes per abiejų susitariančių pusių žemes.	2	<i>Po vieną tašką</i> už kiekvieną teisingai įvardintą teisę.
38	Galimi atsakymai: 1. Vaivada. 2. Maršalas. 3. Raštininkas. 4. Seniūnas. 5. Laikytojas. 6. Sekretorius.	5	<i>Po vieną tašką</i> už kiekvieną teisingai įvardintą pareigybę.
39	1. Prie sutarties, ją pasirašiusiųjų prikabinti antspaudai. 2. Kryžiaus bučiavimas kitų akivaizdoje (priesaika).	2	<i>Po vieną tašką</i> už kiekvieną teisingai įvardintą veiksmą.
40	Galimi atsakymai: „(1) Surašyti savo raštą žodis žodin ir (2) savo antspaudą prie to rašto prikabinti, ir (3) kryžių ant to rašto mūsų didžiajam valdovui Žygimantui Augustui [...], bučiuoti jo bajorų akivaizdoje, ir (4) tą raštą mūsų valdovui duoti didžiojo valdovo Ivano [...], bajorams, ir (5) jo bajorus išleisti pas jį neužlaikant“. Arba savais žodžiais. 1. Grįžus namo surašyti tokį pat jau pasirašytą paliaubų raštą. 2. Prie jo prikabinti tuos pačius antspaudus. 3. Valdovas turi pabučiuoti kryžių bajorų akivaizdoje. 4. Perduoti paliaubų raštą kitos pusės bajorams. 5. Išleisti juos su tuo raštu namo neužlaikant.	5	<i>Penki taškai</i> už teisingą paliaubų rašto ratifikacijos procedūros apibūdinimą.
41	Jogailai buvo iškilusios trys galimybės priimti krikščionių tikėjimą: tarpininkaujant arba Vokiečių ordinui, arba Livonijos ordinui (teisingas atsakymas: Maskvai) , arba Lenkijai. Pastarasis variantas buvo pats tinkamiausias, nes maža to, kad abi valstybės turėjo bendrą vidaus politikos interesų (teisingas atsakymas: užsienio politikos interesų) , Jogailai atsivėrė dar ir galimybė per vedybas su Lenkijos karaliene Jadvyga užimti Lenkijos karaliaus sostą. 1386 m. (teisingas atsakymas: 1385 m.) rugpjūčio 14 d. buvo susitarta dėl Jogailos vedybų sąlygų. Kitų metų vasario mėnesį Jogaila su gausia palyda atvyko į Varšuvą (teisingas atsakymas: Krokuvą) , priėmė krikštą, vedė Jadvygą ir tapo Lenkijos karaliumi Vladislovu III (teisingas atsakymas: Vladislovu II) . 1387 m. (teisingas atsakymas: 1386 m.) pabaigoje grįžęs į Lietuvą, Jogaila ėmė ruošti lietuvių tautos krikštui.	12	<i>12 taškų</i> duodama už teisingas įvardintas 6 klaidas ir pateiktus 6 teisingus atsakymus.
42	Chronologinė seka: A, B, D, C. Bendra tema: valstiečių įbaudžiavinimas.	2	Už kiekvieną teisingą atsakymą duodama <i>po vieną tašką</i> .

43	Galimi atsakymai: Bajorų teisės: perduoti nuosavybę, ją keisti ar dovanoti, savo nuožiūra laisvai naudoti, paveldėti.	3	Už kiekvieną teisingą atsakymą duodama po <i>vieną tašką</i> .
44	Bajorija, kaip privilegijuotas luomas stiprėjo, įgijo daugiau valdžios.	1	<i>Vienas taškas</i> už teisingą atsakymą.
45	1. Nesuteikti svetimšaliams pareigybių (dignitorijos, sričių valdymas). 2. Užkirsti kelią svetimšaliams įgyti paveldimą turta.	2	Už teisingą atsakymą duodama po <i>vieną tašką</i> .
46	Šaltinis: D (I Lietuvos Statutas). Pagrindimas. Galimi atsakymai: Jame pateiktas modernus, paveiktas Renesanso, kodifikavimo mąstymas (romėniškoji teisė), pradėtos tvirtinti humanistinės teisinės valstybės normos Lietuvoje.	2	Už kiekvieną teisingą atsakymą duodama po <i>vieną tašką</i> .
47	Valdžios institucija: Ponų Taryba. Teismų institucija. Galimi atsakymai: didžiojo kunigaikščio teismas, Ponų Tarybos teismas.	2	Už kiekvieną teisingą atsakymą duodama po <i>vieną tašką</i> .
48	Galimi atsakymai: Nekaltumo prezumpcija (kol neįrodyta kaltė, asmuo nelaikomas kaltu), kiekvienas atsako už savo nusizengimus, nepilnamečiai nebaudžiami.	2	Už kiekvieną teisingą atsakymą duodama po <i>vieną tašką</i> .
49	Procesas: C šaltinis vaizduoja Valakų reformą. Argumentai. Galimi atsakymai: matoma gatvinio tipo gyvenvietė, pastebimas trilaukis, rėžiai.	3	Už kiekvieną teisingą atsakymą duodama po <i>vieną tašką</i> .
50	Galimi atsakymai: Papildyti valdovo išdą, racionalizuoti žemėvaldą, įbaudžiovinti valstietį, gauti didesnę derlių.	2	Už kiekvieną teisingą atsakymą duodama po <i>vieną tašką</i> .
51	Politinė: įtvirtino stiprėjančią bajorų luomo valdžią. Lietuvos Statutai buvo Lietuvos savarankiškumo požymis, išryškina LDK politinės santvarkos ypatumus. <i>Galimi kiti teisingi atsakymai.</i> Teisinė: teisės kodifikacija. Teisiškai įformintos LDK aukščiausiosios valdžios ir teismų institucijos. Numatyta teismų sistema, baudžiamoji teisė ir baudžiamasis procesas. <i>Galimi kiti teisingi atsakymai.</i> Ekonominė: sueuropinta, sumoderninta žemėtvarka ir žemdirbystė, įbaudžiovinti valstiečiai. <i>Galimi kiti teisingi atsakymai.</i>	3	Už kiekvieną teisingą atsakymą duodama po <i>vieną tašką</i> .